

Publikacja danych za okres czerwiec-wrzesień 2017 r. z nowego systemu sprawozdawczego statystyki monetarnej

W dniu 23 października br. NBP opublikował po raz pierwszy agregaty monetarne wyliczone na podstawie danych pochodzących z nowego systemu sprawozdawczego statystyki monetarnej za okres czerwiec-wrzesień 2017 r. Dane dla szeregów czasowych poszczególnych kategorii do maja 2017 r. włącznie pochodzą z dotychczasowego systemu.

Analiza porównawcza agregatów wyliczonych w oparciu o dane przekazywane w obu systemach za miesiące czerwiec, lipiec i sierpień br. wskazuje na nieznaczne różnice pomiędzy wartościami głównych agregatów monetarnych. Różnice te spowodowane są następującymi czynnikami:

- zmianami metodycznymi wprowadzonymi przez NBP, przede wszystkim z uwagi na zalecenia EBC oraz
- wyeliminowaniem przez banki błędów polegających na nieprawidłowym ujęciu w sprawozdawczości niektórych operacji (np. niewłaściwy przekrój terminowy przyjętego depozytu).

Pieniądz M3 i jego komponenty

Wprowadzeniu nowego systemu nie towarzyszyły zmiany definicyjne podaży pieniądza. Jednak dane uzyskane w nowym systemie w minimalnym stopniu różnią się od danych z dotychczasowego systemu. Wartościowo najwyższe różnice wartościowe w omawianych miesiącach wystąpiły w komponencie „depozyty i inne zobowiązania wobec sektorów krajowych”, ale stanowiły zaledwie do 0,05% wartości danej z dotychczasowego systemu. Główną przyczyną tej różnicy była korekta błędnej klasyfikacji terminowej środków zgromadzonych na Indywidualnych Kontach Emerytalnych dokonana przez banki. W dotychczasowych sprawozdaniach środki te były nieprawidłowo klasyfikowane jako „depozyty i inne zobowiązania do 2 lat włącznie”, podczas gdy w nowym systemie środki te są poprawnie ujmowane w „depozytach i innych zobowiązaniach powyżej 2 lat” (niezaliczanych do podaży pieniądza).

W ujęciu sektorowym wyżej wymienione przeklasyfikowanie pomiędzy przedziałami terminowymi depozytów było główną przyczyną zmniejszenia się wartości depozytów

gospodarstw domowych zaliczanych do M3 w nowym systemie w porównaniu do dotychczasowych danych. Jednakże zmiany te wyniosły zaledwie do 0,05% dotychczasowej wartości.

Największe różnice procentowe wystąpiły dla kategorii „depozyty instytucji samorządowych” (do 0,41%) oraz „pozostałe składniki pieniądza M3” (do 0,32% dotychczasowej wartości) i wynikały z korekt nadesłanych przez banki. Podkreślić jednak należy, że pozycje te mają znikomy udział w podaży pieniądza M3.

Czynniki kreacji pieniądza M3

Wprowadzeniu nowego systemu sprawozdawczego nie towarzyszyły zmiany definicyjne czynników kreacji podaży pieniądza. Niemniej jednak porównanie wartości wyliczonych w oparciu o dane z obu systemów sprawozdawczych wskazuje na występowanie nieznaczących różnic.

Wartościowo największe różnice wystąpiły dla „zadłużenia netto instytucji rządowych szczebla centralnego” i wynikały ze zmiany sposobu ujęcia w sprawozdawczości zobowiązań z tytułu krótkiej sprzedaży. Zmiana w sposobie prezentacji podyktowana została zaleceniami EBC¹. Opisywana różnica wyniosła w omawianych miesiącach do 1,77% wartości danych z dotychczasowego systemu.

W przypadku „aktywów zagranicznych netto” wystąpiły różnice (do 0,18%) spowodowane przez korektę niepoprawnego prezentowania instrumentów CIRS dokonaną przez banki.

Różnice dla kategorii „należności od sektorów krajowych” (do 0,08%) spowodowane były korektami błędnej klasyfikacji dokonanymi przez banki. Różnice w strukturze przedmiotowej tej kategorii (tj. według rodzajów kredytów) spowodowane były zmianami metodycznymi dotyczącymi klasyfikacji kredytów.

¹ EBC zaleca, aby wartość papierów wartościowych będących przedmiotem krótkiej sprzedaży pomniejszała wartość aktywów w bilansie sprzedającego – w celu prawidłowego odzwierciedlenia rzeczywistości rynkowej i uniknięcia dublowania wartości papierów wartościowych. Takie dublowanie zaistniałoby, ponieważ papier wartościowy pozostałby zarówno w bilansie pierwotnego (pożyczającego papier), jak i nowego posiadacza (nabywcy papieru).

Różnice w wartościach kredytów w podziale przedmiotowym² pomiędzy obydwooma systemami wynikały:

1. ze zmian metodycznych wprowadzonych przez NBP:
 - określenia nowych kategorii przedmiotowych w sprawozdaniach banków dla produktów kredytowych, co spowodowało przesunięcia pomiędzy niektórymi dotychczasowymi i obecnymi kategoriami publikacyjnymi, np. zdefiniowano w nowym systemie kategorię „kredyt konsumpcyjny”, podczas gdy dotychczas był on wyliczany z elementów składowych przy przyjęciu pewnych założeń, które pozwalały jedynie na przybliżone wyliczenie tej kategorii;
 - przyporządkowania instrumentów dotąd zbieranych odrębnie do odpowiednich kategorii przedmiotowych, np. skupione wierzytelności kredytowe do kategorii „kredyty” (co spowodowało np. wzrost kredytów o charakterze inwestycyjnym dla przedsiębiorstw niefinansowych), natomiast skupione wierzytelności leasingowe i faktoringowe do „innych należności”;
 - dostosowania klasyfikacji instrumentów występującej w sprawozdawczości do aktualnej oferty produktowej banków: wprowadzenie możliwości wykazywania kredytu z tytułu kart kredytowych, kredytu w rachunku bieżącym i odnawialnego w przedziałach terminowych powyżej 1 roku, co wpłynęło na przesunięcia pomiędzy przedziałami terminowymi kategorii „kredyty i inne należności”;
 - zrewidowania dotychczasowych definicji, tj. przeniesienie kredytów na modernizację budynków związanych z działalnością rolniczą, kredytów na zakup gospodarstwa rolnego czy gruntu rolnego z kategorii „kredyty inwestycyjne” do kategorii „kredyty na nieruchomości”;
 - wprowadzenia bardziej szczegółowego podziału sektorowego niektórych operacji w obszarze instytucji finansowych (transakcji repo);
2. zmian wprowadzonych przez instytucje sprawozdające wynikających z weryfikacji zawartości poszczególnych kategorii i poprawienia błędnej klasyfikacji operacji przy okazji budowy nowego systemu:

² Kategorie publikowane na stronie internetowej NBP:

http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/statystyka/pieniezna_i_bankowa/nal_zobow.html.

- przesunięcia pomiędzy przedziałami terminowymi lub kategoriami walutowymi, a także pomiędzy sektorami (np. różnica „należności od pozostałych instytucji finansowych” wyniosła w nowym systemie do 1,22% danych z dotychczasowego systemu³);
- przesunięcia pomiędzy instrumentami (np. zaklasyfikowanie przez niektóre banki kredytu operacyjnego do „innych kredytów” zamiast do „kredytu o charakterze bieżącym” spowodowało spadek wartości w nowym systemie tego ostatniego w czerwcu i lipcu br.).

Szczegółowy opis zmian metodycznych zawarty został w poniższej tabeli.

Zmiany metodyczne dotyczące kategorii monetarnych publikowanych w oparciu o dane z nowego systemu sprawozdawczego

Kategoria publikacyjna ⁴	Nowy system sprawozdawczy	Dotychczasowy system sprawozdawczy
„kredyty konsumpcyjne” oraz „inne kredyty” dla gospodarstw domowych, „kredyty konsumpcyjne” oraz „inne kredyty” dla osób prywatnych	„kredyty konsumpcyjne” nie obejmują kredytów edukacyjnych, które wykazywane są w kategorii „inne kredyty”	kredyty edukacyjne były zaliczane do „kredytów konsumpcyjnych”, ponieważ wykazywane były w kategorii sprawozdawczej „pozostałe kredyty i pożyczki”, która w wyniku braku możliwości precyzyjnego przyporządkowania przedmiotowego była w całości zaliczana do „kredytów konsumpcyjnych”
„kredyty konsumpcyjne” oraz „inne kredyty” dla	jedynie część kredytów konsolidacyjnych ⁵ zaliczona	kredyty konsolidacyjne zaliczane były do kategorii

³ Np. banki w wyniku korekt błędów w klasyfikacji sektorowej przenosiły należności z sektora monetarnych instytucji finansowych do sektora pozostałych instytucji finansowych.

⁴ Kategorie publikowane na stronie internetowej NBP:

http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/statystyka/pieniezna_i_bankowa/nal_zobow.html.

gospodarstw domowych, „kredyty konsumpcyjne” oraz „inne kredyty” dla osób prywatnych	jest do „kredytów konsumpcyjnych”, część została zaklasyfikowana do „innych kredytów” w związku z brakiem możliwości po stronie niektórych banków przyporządkowania dotychczasowego portfela kredytowego do kategorii przedmiotowych	sprawozdawczej „pozostałe kredyty i pożyczki”, która w całości zaliczana była do „kredytów konsumpcyjnych” w wyniku braku możliwości precyzyjnego przyporządkowania przedmiotowego
„kredyty i inne należności” według podziału terminowego	„kredyty odnawialne i w rachunku bieżącym” oraz „kredyty z tytułu kart kredytowych” mogą mieć dłuższe terminy niż 1 rok	„kredyty odnawialne i w rachunku bieżącym” oraz „kredyty z tytułu kart kredytowych” wykazywane były w przedziale terminowym „do 1 roku włącznie”
„kredyty na nieruchomości” dla rolników indywidualnych	zmiana definicji: kredyty na zakup gospodarstwa rolnego, gruntu rolnego i kredyty na modernizację budynków związanych z działalnością rolniczą zalicza się do „kredytów na nieruchomości”	kredyty na zakup gospodarstwa rolnego, gruntu rolnego i kredyty na modernizację budynków związanych z działalnością rolniczą zaliczane były do kategorii „kredyty inwestycyjne”
„dłużne papiery wartościowe” w portfelach banków	wartość portfela „dłużnych papierów wartościowych” w banku sprzedającym jest pomniejszana o wartość papierów będących przedmiotem krótkiej sprzedaży przeprowadzanej	wartość portfela „dłużnych papierów wartościowych” w banku sprzedającym nie była pomniejszana o wartość papierów będących przedmiotem krótkiej sprzedaży

⁵ Kredyty konsolidacyjne i kredyty udzielone na spłatę kredytu zaciągniętego w innym banku powinny być prezentowane zgodnie z pierwotnym celem kredytu, określonym w umowie kredytowej podpisanej z innym bankiem, którego należność ma być spłacona. Jeżeli kredyt udzielany jest na realizację różnych celów, to nadrzędnym kryterium klasyfikacji jest najwyższe zaangażowanie.

	przez ten bank	przeprowadzanej przez ten bank
„kredyty i inne należności” w podziale według rodzajów	skupione wierzytelności z tytułu kredytów zostały przyporządkowane do kredytów w podziale według rodzajów; kredyty eksportowe zaliczane są do kategorii „kredyty o charakterze bieżącym” lub „kredyty o charakterze inwestycyjnym” kredyty dyskontowe zaliczane są w całości do „kredytów o charakterze bieżącym” kredyty konsolidacyjne zostały przyporządkowane do kredytów w podziale według rodzajów (patrz: opis kategorii „kredyty konsumpcyjne” powyżej)	skupione wierzytelności były w całości zaliczane do „pozostałych należności”; kredyty eksportowe były w całości zaliczane do „pozostałych kredytów i pożyczek” kredyty dyskontowe były w całości zaliczane do „pozostałych kredytów i pożyczek” kredyty konsolidacyjne zaliczane były do „kredytów konsumpcyjnych”